

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ МАРГАНЕЦЬКОЇ
МІСЬКОЇ РАДИ
МІСЬКИЙ ЦЕНТР НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

керівнику гуртка позашкільного навчального закладу

**«Система пошуку і розвитку обдарованих дітей
в галузі позашкільної освіти»**

Автор: І.Р. Рахвалова, методист
Центру науково-технічної творчості

м. Марганець
2013

Пояснювальна записка

Обдаровані діти – майбутній цвіт нації, інтелектуальна еліта, гордість, честь України, її світовий авторитет. Недарма видатні діячі нашої держави надавали виняткового значення формуванню розумового потенціалу українського громадянства, вважаючи, що тільки еліта може просувати суспільство й державу до висот досконалості. І наше завдання полягає в тому, щоб дбайливо плекати таланти, починаючи з найменших літ.

За умов реформування системи національної освіти, піднесення ролі творчої особистості в суспільстві значної актуальності набула система роботи з обдарованими дітьми. Перспективним шляхом її розв'язання стала організація такого педагогічного процесу, який започаткував методику пошуку та відбору обдарованих учнів і створив умови для розвитку їх природного творчого потенціалу.

Творчий потенціал особистості є історичним резервом, актуалізації якого дає змогу значна підвищити якість будь-яких суспільних реформ; обдарованість є одним із основних факторів економічного розвитку України в умовах переходу її до нових відносин; творчість і обдарованість є невід'ємною частиною людської духовності, соціальним механізмом, який протидіє регресивним лініям у розвитку суспільства. На сьогоднішній день ці завдання набувають особливої актуальності для нашої держави.

Обдарованість - явище складне, багатогранне, це диво, яке природа дарує людям. І водночас воно настільки рідкісне, настільки дивовижне, що важко зрозуміти, чому саме ця людина вражає своїми неперевершеними успіхами в тій чи іншій галузі науки, мистецтва, літератури.

Обдарованість - це сукупність здібностей, які дозволяють індивіду досягти вагомих результатів в одному або декількох видах діяльності і давати суспільству користь.

Проблема обдарованості в наш час стає все більш актуальною. Це насамперед пов'язано з потребою суспільства в неординарних творчих особистостях. Раннє виявлення, навчання і виховання обдарованих і талановитих дітей є одним із головних завдань удосконалення системи освіти. Проте недостатній рівень психологічної підготовки педагогів до роботи з дітьми, що виявляють нестандартність у поведінці і мисленні, призводить до неадекватної оцінки їх особистісних якостей і всієї їхньої діяльності. Нерідко творче мислення обдарованої дитини розглядається як відхилення від норми або негативізм. Експерименти, проведені в багатьох країнах світу, переконливо показали, наскільки складно перебудувати систему освіти, змінити ставлення педагога до обдарованої дитини, зняти бар'єри, що

блокують її таланти.

Існує думка, що обдаровані діти не потребують допомоги дорослих, не відчують потреби в особливій увазі і керівництві. Але насправді такі діти найбільш чутливі до оцінки їхньої діяльності, поведінки і мислення, вони більш сприйнятливі до сенсорних стимулів і краще розуміють відносини і зв'язки. Обдарована дитина схильна до критичного ставлення не тільки до себе, але і до оточуючого. Тому педагоги, які працюють з обдарованими дітьми, мають бути досить терпимі до критики взагалі і себе зокрема.

Позашкільна діяльність сьогодні розглядається як одна з головних ланок безперервної освіти в системі виховання всебічно розвиненої особистості, найповнішого розкриття її задатків і нахилів, створення умов для розвитку й підтримання талантів та обдарувань у галузі науки, техніки, мистецтва тощо. Забезпечення при цьому можливостей щодо вибору діяльності, до якої дитина проявляє зацікавленість, створює необхідні передумови для прояву її природних здібностей.

Відомо, що у позакласній діяльності особливо яскраво розкриваються природні потреби молодших школярів, зокрема, в активній діяльності та самоствердженні. Позакласна діяльність дає змогу дітям виступати в нових соціальних амплуа, займати ролі, які відрізняються від ролі учня, тобто це особлива сфера, де школярі можуть задовольняти особистісні потреби в самоперевірці, самооцінюванні власного “Я”. Це, так би мовити, зона активного спілкування, в якій задовольняються потреби в контактах. Вільний час – умова для розширення світогляду школярів, для самостійного творчого пошуку в будь-якій галузі, для поглиблення емоційного сприйняття сучасного життя.

Широка мережа позашкільних закладів дає змогу дітям задовольняти потреби в додатковій освіті в змістовному дозвіллі. Розвивати творчі здібності.

Психологи стверджують, що діти нічого не хочуть відкладати на потім. Вони бажають жити, а не готуватися до життя. Їхні інтелектуальні потреби мають задовольнятися негайно. Саме позакласна робота має таку можливість.

Організація діяльності дітей у нашому закладі досить різноманітна. Уся виховна робота спрямована на розвиток творчої особистості, її ініціативи з урахуванням потреб і здібностей. Внаслідок саме такої організації діяльності дітей в нашому Центрі виникає можливість зацікавити їх творчістю, спонукати їхнє прагнення щодо набуття необхідних прийомів та засобів, які визначають нестандартність, оригінальність. Саме педагоги нашого закладу налаштовані забезпечити кожній дитині можливість у вільний час всебічно розвинути власні творчі здібності.

Головною метою Центру - є забезпечення потреб у творчій самореалізації, здобуття додаткових знань, умінь та навичок за інтересами та вибором.

Виявлення обдарованих і талановитих дітей - це тривалий процес. Обдарована дитина сама собі допоможе, якщо вчитель творчий, а навчальний процес цікавий, різнобічний, результативний.

Як же розвивати творчі здібності дітей?

Рекомендуємо:

Підхоплювати думки своїх вихованців, оцінюючи їх зразу, підкреслюючи їх оригінальність, важливість, інтерес до нового.

Стимулювати і підтримувати ініціативу гуртківців, самостійність.

Створювати проблемні ситуації, що вимагають альтернативи, прогнозування, уяви.

Розвивати критичне сприйняття дійсності.

Вчити доводити починання до логічного завершення.

Надавати можливість виконувати більше навчальних завдань з обов'язковим підвищенням їх складності (при цьому має бути витриманий оптимальний обсяг додаткової роботи, щоб уникнути перевантаження).

Використовувати творчу діяльність вихованців при проведенні різних видів масових заходів, відкритих занять, свят.

Під час опрацювання програмового матеріалу залучати до творчої пошукової роботи з використанням випереджувальних завдань, створювати розвиваючі ситуації.

Активно залучати до участі в районних, обласних, Всеукраїнських конкурсах, змаганнях, виставках.

Впливати особистим прикладом.

Пам'ятати, що "своєчасно знайти, виховати й розвинути задатки і

здібності у своїх вихованців, своєчасно розпізнати в кожному його покликання - це завдання стає тепер найголовнішим у системі навчально-виховного процесу" (В.О. Сухомлинський).

Удосконалити навчально-виховний процес, роботу з обдарованими дітьми, дати їм ґрунтовні, міцні знання, озброїти їх практичним розумінням основ наук допомагають:

- олімпіади з творчого мислення;
- олімпіади з кмітливості та логічного мислення;
- конкурси;
- конкурси знавців математики та логічного мислення;
- інтелектуальні ігри: "Ланцюжок", "Так чи Ні", "КВК", "Ерудит", "Поле чудес", "Брейн-ринг", "Перший мільйон", "Щасливий випадок", "Бізнес", "Інтелектуальний хокей", "Вікторина", Рольова гра, Дотепник", "Що? Де? Коли?", "Колесо фортуни", "О, щасливчик", "Зоряний час", "LG-Еврика", "Найрозумніший"...

Елементи змагань, що містяться в іграх, сприяють розвитку здібностей творчого мислення, залучають учнів до активного життя. Розв'язуючи ребуси, кросворди, учні поступово починають складати власні головоломки, що сприяє розвитку пам'яті, уваги, кмітливості, учні вчаться:

- самостійно працювати з літературою;
- аналізувати та систематизувати отримані дані;
- робити висновки.

При плануванні роботи з обдарованими дітьми можна порекомендувати такий перелік орієнтованих заходів:

1. Створення інформаційного банку даних обдарованих дітей із різних напрямів діяльності.
2. Систематизація матеріалів періодичних видань із проблеми дитячої обдарованості.
3. Проведення проблемно-тематичних семінарів із метою систематичного підвищення майстерності керівників гуртків, які працюють з обдарованими дітьми.
4. Створення авторських програм та методичних розробок, спрямованих на виявлення та розвиток обдарованих дітей молодшого шкільного віку.
5. Залучення до роботи з обдарованими дітьми вчителів, які мають педагогічні звання "вчитель-методист", "старший вчитель".
6. Створення банку педагогічного досвіду щодо роботи з обдарованими дітьми.
7. Підготовка до друку матеріалів із досвіду роботи, рекомендацій педагогів, які працюють з обдарованими дітьми.
8. Організація та проведення творчих звітів педагогів за результатами роботи з обдарованими дітьми на індивідуальних заняттях, гуртках, студіях.
9. Забезпечення до участі обдарованих дітей у міських, районних, обласних творчих конкурсах.
10. Здійснення моніторингу стану здоров'я обдарованих дітей.
11. Розробка системи матеріального та морального заохочення обдарованих учнів та педагогів, які працюють з ними.
12. Розгляд питань організації роботи з обдарованими дітьми та визначення подальших напрямів роботи на засіданнях шкільних, районних (міських) методичних об'єднань учителів, педагогічних радах, нарадах при директорі.

СФЕРИ ОБДАРОВАНОСТІ ДІТЕЙ

1. Інтелектуальна сфера

Обдарована дитина вирізняється гарною пам'яттю, мисленням, допитливістю, добре розв'язує різні задачі, зв'язно викладає свої думки, може мати здібності до практичного застосування знань.

2. Сфера академічних досягнень

Це успіхи дитини з читання, математики, природознавства та інших навчальних предметів.

3. Творчість (креативність)

Дитина дуже допитлива, виявляє незалежність і оригінальність мислення, висловлює оригінальні ідеї.

4. Спілкування

Добре пристосовується до нових ситуацій, легко спілкується з дорослими та дітьми, виявляє лідерство в іграх і заняттях з дітьми. Ініціативна, бере на себе відповідальність за свої дії.

5. Сфера художньої діяльності

Дитина виявляє великий інтерес до візуальної інформації, захоплюється художніми заняттями, її роботи вирізняються оригінальністю. Виявляє інтерес до музики, легко відтворює мелодію, із задоволенням співає, намагається створювати музику.

6. Рухова сфера

Тонка і точна моторика, чітка зорово-моторна координація, широкий діапазон рухів, добре володіє тілом, високий рівень розвитку основних рухових навичок.

ПОРАДИ КЕРІВНИКУ ГУРТКА

Як розвивати творчі здібності обдарованих дітей?

1. Підхоплюй думки гуртківців і оцінюй їх зразу, підкреслюючи їх оригінальність, важливість тощо.
2. Підкреслюй інтерес дітей до нового.
3. Заохочуй оперування предметами, матеріалами, ідеями. Дитина практично вирішує дослідницькі завдання.
4. Вчи дітей систематичній самооцінці кожної думки. Ніколи не відкидай її.
5. Виробляй у дітей терпиме ставлення до нових понять, думок.
6. Не вимагай запам'ятовування схем, таблиць, формул, одностороннього рішення, де є багато варіативні способи.
7. Вчи дітей цінувати власні та чужі думки. Важливо фіксувати їх в блокноті.
8. Іноді ровесники ставляться до здібних дітей агресивно, це необхідно попередити. Найкращим засобом є пояснення здібному, що це характерно, і розвивати у нього терпимість і впевненість.
9. Пропонуй цікаві факти, випадки, технічні та наукові ідеї.
10. Розсіюй страх у талановитих дітей.
11. Стимулюй і підтримуй ініціативу гуртківців, самостійність. Підкидай проекти, які можуть захоплювати.
12. Створюй проблемні ситуації, що вимагають альтернативи, прогнозування, уяви.
13. Створюй в закладі періоди творчої активності, адже багатого геніальних рішень з'являється в такий момент.
14. Допомагай оволодівати технічними засобами для записів.
15. Розвивай критичне сприйняття дійсності.

16. Вчи доводити починання до логічного завершення.
17. Впливай особистим прикладом.
18. Під час занять чітко контролюй досягнуті результати та давай завдання підвищеної складності, створюй ситуації самоаналізу, самооцінки, самопізнання.
19. Залучай до роботи з розробки та впровадження власних творчих задумів та ініціатив, створюй ситуації вільного вибору і відповідальності за обране рішення.
20. Використовуй творчу діяльність вихованців при проведенні різних видів масових заходів, відкритих та семінарських занять, свят.
21. Під час опрацювання програмового матеріалу залучай до творчої пошукової роботи з використанням випереджувальних завдань, створюй розвиваючі ситуації.
22. Активно залучай до участі в районних, обласних, Всеукраїнських конкурсах, змаганнях, виставках.
23. Відзначаай досягнення вихованців, підтримуй та стимулюй активність, ініціативу, пошук.
24. Пам'ятай, що учень "...це не посудина, яку потрібно наповнити, а факел, який треба запалити" (К.Д.Ушинський).

Якості, якими має володіти керівник гуртка

для роботи з обдарованими дітьми

1. Бути доброзичливим і чуйним.
2. Розбиратися в особливостях психології обдарованих дітей, відчувати їхні потреби та інтереси.
3. Мати високий рівень інтелектуального розвитку.
4. Мати широке коло інтересів.
5. Бути готовим до виконання різноманітних обов'язків, пов'язаних із навчанням обдарованих дітей.
6. Мати педагогічну і спеціальну освіту.
7. Володіти почуттям гумору.
8. Мати живий та активний характер.
9. Виявляти гнучкість, бути готовим до перегляду своїх поглядів і до постійного самовдосконалення.
10. Мати творчий, можливо, нетрадиційний особистий світогляд.
11. Бути цілеспрямованим і наполегливим.
12. Володіти емоційною стабільністю.
13. Уміти переконувати.
14. Мати схильність до самоаналізу.

АНКЕТА ДЛЯ БАТЬКІВ

«ШЛЯХИ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОЇ ДИТИНИ»

1. Я допомагаю дитині будувати її особисті плани та підтримую її у прийнятті рішень.
2. Я допомагаю дитині удосконалити результат її праці.
3. Я забезпечую дитину книгами і матеріалами для її улюблених занять.
4. Я заохочую дитину до вигадування історій та фантазування.
5. Я підтримую в дитині прагнення знаходити проблеми та вирішувати їх.
6. Я обговорюю з дитиною широке коло проблем.
7. Я сприяю розвитку у дитини позитивного бачення власних здібностей.
8. Я відповідаю на всі запитання дитини зі всією щирістю і без роздратованості.
9. Я розробляю практичні завдання (експериментального характеру) з метою спрямування дитини на творчий пошук та досягнення у спішних результатів.

ПОРАДИ БАТЬКАМ ЩОДО ВИХОВАННЯ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ В СІМ'Ї

Розвиток творчих здібностей особистості - це одвічний гуманістичний принцип. Ще стародавні греки вважали, що самостійна, а отже, і творча особистість здатна самовіддано служити своєму народу і державі. Кожна держава зацікавлена у вихованні такого могутнього інтелектуального потенціалу, як обдаровані, талановиті діти.

З цією метою в Україні за участю Президії АН України, МОН України й ряду інших міністерств та відомств, створена комплексна програма пошуку, навчання і виховання обдарованих дітей і молоді "Творча обдарованість".

Мета програми - створення оптимальної соціально та економічно обґрунтованої мережі установ, закладів для обдарованих дітей, підготовка навчальних планів, підручників, науково-методичної продукції, підготовка кадрів до роботи з обдарованими дітьми.

Обдарованість - це високий рівень здібностей людини, що дозволяє їй досягти особливих успіхів у певній галузі діяльності. Розрізняють загальну і спеціальну обдарованість. Загальна розумова обдарованість виявляється в оволодінні всіма видами діяльності, для успішного здійснення яких необхідні певні розумові якості. Спеціальна обдарованість пов'язана з певними видами діяльності, в яких вона найбільше розвивається.

Розрізняють обдарованість:

- соціальну - лідерську;
- художню - музичну, образотворчу, сценічну;
- психомоторну - спортивні здібності;
- інтелектуальну - здатність аналізувати, мислити, зіставляти факти (серед інтелектуальних дітей є такі, які навчаються відмінно з 1-2 предметів і не встигають з інших);
- академічну - надзвичайна здатність до навчання взагалі, стають відмінними спеціалістами;
- творчу - нестандартне бачення світу й нешаблонне мислення (але такі діти часто не досягають поставленої мети і є невдахами. З дитинства вони всіх дратують. Важливо таку дитину побачити і допомогти їй).

Усі обдаровані діти мають потребу в знаннях, яскраво виражений інтерес до певної галузі знань. Немає потреби примушувати їх вчитися, вони самі шукають собі роботу, частіше складну інтелектуальну, із задоволенням нею займаються, присвячуючи їй увесь свій вільний час. Обдаровані діти вільно і швидко оволодівають відповідними вміннями і навичками. Вони показують високий рівень досягнень.

Обдарована дитина шукає спілкування з дорослими, бо ті розуміють її

краще, ніж однолітки, які часто насміхаються, дають прізвиська. Обдаровані діти часто перебільшено емоційні, вони запальні, легко збуджуються через дрібниці, але це не вередування, а виявлення багатства їх натури.

Творчі діти рідко бувають спокійними, вони страждають від своєї винятковості, але багатьох рятує тонке відчуття гумору, вони цінують його. У них особлива мова, особливе сприйняття. Тому такі якості обдарованих дітей вимагають особливого підходу до них, і не випадково за рішенням Всесвітньої організації охорони здоров'я входять до "групи ризику". Вони потребують особливого виховання, спеціальних, індивідуальних навчальних програм, спеціально підготовлених вчителів, шкіл.

Фахівці давно відмітили, що обдаровані діти часто виростають в інтелегентних сім'ях, і справа тут зовсім не в особливих генах геніальності, а справа в сімейній атмосфері, в системі сімейних цінностей.

Взагалі батьки заохочують і бажали б розвивати в своїй дитині пізнавальні потреби та різні здібності, але роблять вони це по-різному. Деякі батьки прагнуть до того, щоб дитина запам'ятала більше фактів, назв, подій, відчувала гордість за свої знання.

Психологічні дослідження показують, що пізнавальна мотивація виявляється у формі дослідницької, пошукової активності, чутливості до нового, новизни ситуацій, знаходження нового у звичайному.

Для виявлення обдарованості використовують різні методи: від найпростішого батьківського спостереження до спеціально розроблених стандартизованих та тестових завдань.

Батьки використовують виховні стратегії: стратегія прямого виховного впливу, де вони постійно пропонують дітям якісь розвиваючі ігри, вправи. Інколи ця стратегія дає результати, але дуже часто в дитини виникає внутрішня протидія. Друга категорія батьків вважає, що вивчати та розвивати їхню дитину повинні фахівці. Але не потрібно повністю перекладати всі турботи на плечі інших, а самим знаходитись осторонь.

Третя стратегія - коли батьки дають вибір своїй дитині й намагаються підібрати гарну школу, не контролюючи розвиток здібностей.

Найголовніше в таких сім'ях - атмосфера пізнавальних інтересів самих батьків (самі читають, ходять на виставки, не нав'язуючи свого інтересу). Така стратегія саморозвитку виявилась найефективнішою.

Властивістю таланту є свідомий, поглиблений, всебічний розвиток обдарованості. У кожній дитині закладені певні здібності, тільки в одних вони виявляються дуже яскраво й виразно, а інших залишаються дрімати всередині. Здібності можуть виявлятися і в ранньому дитинстві, і в зрілому віці. Від народження всі діти здібні, однак такі рівні здібностей, як

обдарування, талант і геніальність притаманні далеко не кожному. Батьки повинні добре знати, що обдаровані діти швидше за інших виконують завдання, прагнуть до самостійності, до розв'язання завдань проблемного характеру або таких, які вимагають кмітливості, різних способів розв'язання, творчості.

Розвиток здібностей нерозривно пов'язаний із формуванням інтересу. Обдарованість і талант не люблять тиску. Більшість дітей конфліктують з учителями, батьками в разі нетактовного ставлення, відсутності уваги або належного розумового навантаження. Ці діти відрізняються гарною пам'яттю, багатим словниковим запасом, вони надзвичайно гостро переживають невдачі, часто перебувають у стресовому стані, впертість і прагнення довести розпочату справу до кінця, що нерідко сприймається дорослими як вередливість, а допитливість може оцінюватися як порушення норми. Батькам потрібен індивідуальний підхід до вирішення проблемних питань з дитиною. Вони повинні здійснювати контроль над читанням дитини, захопленнями, але спрямувати свою діяльність на організацію допомоги дитині, збільшити ступінь самостійності, здатність до ефективного вирішення різного роду проблем, створити умови для забезпечення позитивного емоційного стану обдарованої дитини, позитивно-стійкого ставлення до життя, творчої діяльності. Стосунки батьків повинні будуватися на довірі. Допомога не може мати форму наказу, батьки повинні формувати в дітей стійкість у тихотравмуючих ситуаціях, навчати навичкам саморегуляції, набуття вміння щодо адаптації у соціально значущому середовищі без зниження потреби в реалізації обдарованості.

Батьки повинні особливу увагу приділяти розвиткові пізнавальних інтересів дитини, адже завдяки їм формуються основні інтелектуальні вміння, необхідні для засвоєння знань, закладається основа для дальшого успішного оволодіння знаннями. Василь Сухомлинський зазначав, що до кожної дитини треба підхід. Тому батьки повинні розвивати у своїх дітей активну пізнавальну діяльність, зацікавлювати дитину різними видами завдань (пошукових, логічних, ігрових).

Дитина не тільки повинна засвоїти певну суму знань, а й навчитися спостерігати, порівнювати, виявляти взаємозв'язок між поняттями й міркувати. А добитися це можливо лише засобами, що активізують пізнавальну діяльність.

Робота над розвитком пізнавальних інтересів дитини, активізує її діяльність, підвищує продуктивність праці. Звичайно, батьки не повинні залишати дитину наодинці зі своїми проблемами. Батьківська допомога має бути обережною, зваженою, вона має наштовхувати дитину на власні

розв'язки, а не насаджувати свої. Головне завдання батьків - прагнути, щоб навчальна праця їх дитини приносила їй радість, а не муки й гіркоту невдач. Дитина, яка захоплена справою, яка їй до вподоби, виявляє наполегливість, силу волі, критичне ставлення до загальновідомого. В творчості дитина може реалізувати всі наявні в неї знання, уміння та здібності. Батькам потрібно знати, що обдарована дитина прагне довірливого спілкування. Вона хоче бачити у батьках мудру дорослу людину, яка збагатить її уявлення про світ і про саму себе, допоможе подолати труднощі. Дітям дуже хочеться, щоб батьки сприймали їх як рівноправних в особистісному плані партнерів. Їм не хочеться, щоб їх повчали, вони прагнуть рівноправного спілкування, щоб їх сприймали як особистості й реагували на них як на особистість. Звичайно, перед батьками стоїть проблема формування й плекання не просто особистості, а особистості обдарованої, особистості свідомого українського громадянина.

Педагоги мають навчити батьків розвитку творчих здібностей і обдарованості у їхніх дітях. Тут важливе значення мають відкриті запитання, творчі дискусії, глибоке знання батьками психологічної сутності творчого процесу, віра в інтелектуальні сили дитини. Для дитини батьки повинні створити умови, щоб обдарована дитина мала змогу самостійно здійснювати свою індивідуальну діяльність. Завдання батьків полягає в максимальному сприянні, стимулюванні активності та розвитку в дитини винахідливості, ініціативи, творчого підходу до навчання. Бажано, щоб у дитини був улюблений затишний куточок, де вона може повністю усамітнитися і спокійно подумати. У кімнаті дитина повинна відчувати атмосферу творчості, розкутості на уміння знаходити розв'язок нестандартних ситуацій, як націленість на відкриття нового.

Розвиваючи творчі здібності дитини, батьки виконують суспільний запит щодо формування особистості, здатної самостійно мислити, приймати сміливі й нестандартні рішення, творчо ставитись до праці.

Роль батьків у вихованні обдарованої дитини у родині

Повага до бажання дітей самостійно працювати	Організація різноманітних ігор, вікторин, розгадування і складання кросвордів, чайнвордів, ребусів
Надання дитині свободи вибору	Надання авторитетної допомоги

Створення умов для конкретного втілення творчої ідеї	Терпимість до безладдя
Заохочення обдарованої дитини	Здібність до самоаналізу
Розвиток цікавості, допитливості, кмітливості, інтелекту й формування пізнавальних інтересів	Знання психологічних особливостей обдарованої дитини. Розуміння їхніх потреб та інтересів
Мати творчий особистий світогляд	Володіння почуттям гумору
Взаємозв'язок сім'ї і навчального закладу	Застосування форм і методів народної педагогіки
Виховання культури мовлення	Створення затишних і безпечних умов для розвитку

Поради батькам, які бажають розвивати здібності своїх дітей

1. Не стримуйте розкриття потенційних можливостей психіки.
2. Уникайте однобокості в навчанні та вихованні.

3. Не позбавляйте дитину ігор, забав, казок, створюйте умови для виходу дитячої енергії, рухливості, емоційності.
4. Допомагайте дитині в задоволенні основних людських потреб (почуття безпеки, кохання, повага до себе і до оточуючих), тому що людина, енергія якої скована загальними потребами, проблемами, найменше спроможна досягти висот самовираження.
5. Залишайте дитину на самоті і дозволяйте їй займатися своїми справами. Пам'ятайте, якщо ви хочете своїй дитині добра, навчіть її обходитися без вас.
6. Підтримуйте здібності дитини до творчості і співчуйте у випадку невдачі, уникайте незадовільної оцінки творчих спроб дитини.
7. Будьте терпимими до ідей, поважайте допитливість, реагуйте на запитання дитини. Навчати потрібно не тому, що може сама дитина, а тому, що вона опанує з допомогою дорослого, показу, підказки.

Поради батькам, які виховують обдаровану дитину

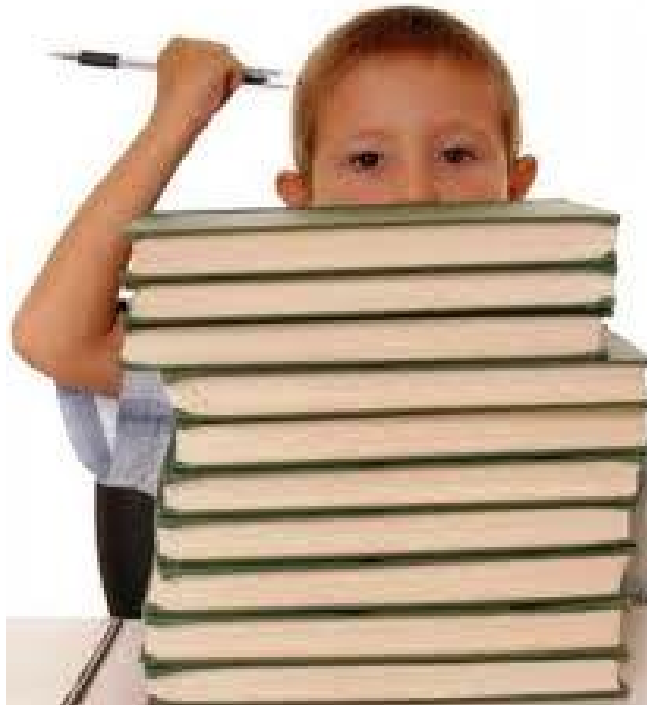
Найперше - потрібно любити свою дитину. Приймати дитину такою, якою вона є, беручи участь у її розвитку, підтримуючи, а не нав'язуючи свої інтереси, давати дитині можливість вибору. Для розвитку творчого потенціалу, як показали дослідження, необхідна не лише адекватна оцінка сил дитини, але трішки завищена, зазнаючи якою вона не виросте, зате у неї буде запас сил та впевненість при невдачах, до яких треба готувати змалку.

Батьки повинні бути прикладом, адже дитина свідомо переймає вашу манеру говорити, ходити, працювати, відповідальності за доручену справу. Кожен батько повинен пам'ятати правило: "Не зашкодь!" Адже обдарована дитина більш чутлива, ранима, тому потрібно давати вільний час для того, щоб побути дитині на самоті, поміркувати, пофантазувати. За допомогою тренінгів дати їй можливість глибоко зрозуміти себе та інших. Дорослі часто батьки повинні радитися із психологом щодо виховання обдарованої дитини.

Батьки повинні завжди пам'ятати, що для обдарованої дитини творчість є життєвою необхідністю. Тому дитину потрібно готувати до спостережливості, наполегливості, формувати вміння доводити почату справу до кінця, працелюбність, вимогливість до себе, задоволення від процесу творчості, терпляче ставлення до критики, впевненості при невизначеності, гордості і почуття власної гідності, чулість до аналізу моральних проблем.

Батьки також повинні усвідомлювати, що надзвичайно велика роль у процесі формування особистості обдарованої дитини належить волі. Вольові риси є стрижневими рисами характеру, адже за наявності мети, яку особистість досягає в житті, долаючи перешкоди, є цілеспрямовуючим життя. Цілеспрямовані люди знаходять своє щастя в житті, вони вміють поставити перед собою чітку, реальну мету. Прагнення досягти своєї цілі робить людину рішучою та наполегливою. І.Павлов стверджував, що у вольової людини труднощі лише збільшують бажання реалізувати свою мрію. Вони вміють стримати себе, володіють терпінням, витримкою, вміють контролювати свої почуття за наявності перешкод. Ініціативність і творчість поєднані з наполегливістю, рішучістю та витримкою, допомагають обдарованим дітям самореалізуватися.

Отже, батьки покликані допомогти дитині відкрити її життєве покликання, реалізувати себе як особистість. Вони не мають права втратити обдаровану дитину, бо, втрачаючи талант, обдарування, здібність, вони втрачають майбутнє. Тому батьки повинні бути терплячими, безмежно вірити в дитину, тоді ця дитина виросте хорошою творчою людиною.

Поради Девіда Льюїса щодо розвитку обдарованої дитини

1. Відповідайте на запитання дитини якомога терпляче і чесно. серйозні запитання дитини сприймайте серйозно.
2. Створіть у квартирі місце-вітрину, де дитина може виставляти свої роботи. не сваріть дитину за безлад у кімнаті під час її творчої роботи.
3. відведіть дитині кімнату чи куточок винятково для творчих занять.
4. Показуйте дитині, що ви любите її такою, якою вона є, а не за її досягнення.
5. Надавайте дитині можливість у виявленні турботи.
6. Допмагайте дитині будувати її плани та приймати рішення.
7. Показуйте дитині цікаві місця.
8. Допмагайте дитині нормально спілкуватися з дітьми, запрошуйте дітей до своєї оселі.
9. Ніколи не кажіть дитині, що вона гірша за інших дітей.
10. Ніколи не карайте дитину приниженням.
11. Купуйте дитині книжки за її інтересами.
12. Привчайте дитину самостійно мислити.
13. Регулярно читайте дитині чи разом з нею.
14. Пробуджуйте уяву та фантазію дитини.
15. уважно ставтеся до потреб дитини.
16. Щодня знаходьте час, щоб побути з дитиною наодинці.
17. Дозволяйте дитині брати участь у плануванні сімейного бюджету.
18. Ніколи не сваріть дитину за невміння та помилки.
19. Хваліть дитину за навчальну ініціативу.
20. Учíte дитину вільно спілкуватися з дорослими.
21. У заняттях дитини знаходьте гідне похвали.
22. Спонукайте дитину вчитися вирішувати проблеми самостійно.
23. Допмагайте дитині бути особистістю.
24. Розвивайте в дитині позитивне сприйняття її здібностей.
25. Ніколи не відмахуйтеся від невдач дитини.
26. Заохочуйте в дитині максимальну незалежність від дорослих.
27. Довіряйте дитині, майте віру в її здоровий глузд.

ПАСПОРТ
на творчо обдаровану дитину
Центру науково-технічної творчості

1	П.І.П. дитини	
2	Рік народження	
3	Домашня адреса, телефон	
4	Школа, клас	
5	Вид творчості, якою займається, з якого часу	

6	Участь у виставках, конкурсах, змаганнях, турнірах	
7	Які має нагороди, відзнаки	
8	Роботи(експонати, моделі), за які має нагороди, відзнаки	
9	Назва гуртка, який відвідує	
10	П.І.П. педагога	

КАРТКА ОБЛІКУ

**керівника гуртка, який працює з обдарованими, талановитими
гуртківцями**

Прізвище _____

Ім'я _____

По батькові _____

Вік _____ **Освіта** _____

Спеціальність _____ Категорія _____

Нагороди _____

Форми роботи з обдарованими дітьми _____

Технології _____

Результати роботи _____

ПОЛОЖЕННЯ
про проведення щорічного міського конкурсу
«Обдаровані діти - надія Марганця»

I. Загальні положення.

1.1.3 метою виявлення обдарованої молоді у різних видах діяльності, їх розвитку та надання системної підтримки, привернення уваги громадськості, державних та комерційних структур до виховання всебічно розвиненої особистості юних громадян України, долі обдарованих дітей та їх майбутнього, проводиться щорічний міський конкурс "Обдаровані діти - надія Марганця " (далі - Конкурс).

1.2. Основними завданнями Конкурсу є:

- формування системи виявлення і відбору обдарованої молоді;
- підвищення соціального статусу обдарованої молоді та її вихователів;

- розроблення дієвого механізму матеріального стимулювання обдарованої молоді, педагогічних і науково-педагогічних працівників, які проводять роботу з нею.

II. Зміст Конкурсу.

2.1. Конкурс проводиться щорічно в два етапи серед учнів загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів незалежно від їхнього типу, форми власності та підпорядкування:

2.1.1. I етап - проводиться у вересні – січні поточного навчального року серед учнів загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів, за підсумками якого визначаються переможці; організатори - заклади освіти;

2.1. 2. II етап - проводиться на міському рівні в лютому – березні серед переможців I етапу; організатори - управління освіти та відділ у справах сім'ї

та молоді виконавчого комітету Марганецької міської ради,

2.2. Міський конкурс «Обдаровані діти - надія Марганця» проводиться за 30 номінаціями:

- 1) «Найрозумніший учень»;
- 2) «Перші кроки»;
- 3) «Живопис»;
- 4) «Графіка»;
- 5) «Поезія»;
- 6) «Проза»;
- 7) «Дитяче кіно- та телебачення»;
- 8) «Комп'ютерна графіка та анімація»;
- 9) «Декоративно ужиткове мистецтво»;
- 10) «Музичне мистецтво»;
- 11) «Театральне мистецтво»;
- 12) «Традиційні народні промисли»;
- 13) «Журналістика»;
- 14) «Друзі рідної природи»;
- 15) «Юні господарі землі»;
- 16) «Екологія та охорона довкілля»;
- 17) «Садово-паркове мистецтво та квітникарство»;
- 18) «Юний еколог-дослідник та раціоналізатор»;
- 19) «Юні програмісти»;

- 20) «Юні дослідники»;
- 21) «Юний моделіст»;
- 22) «Юний раціоналізатор та винахідник»;
- 23) «Юні краєзнавці»;
- 24) «Юні туристи»;
- 25) «Кращий юний науковець історико-краєзнавчого напрямку» (історія);
- 26) «Кращий юний науковець історико-краєзнавчого напрямку» (право);
- 27) «Кращий юний науковець історико-краєзнавчого напрямку» (географія);
- 28) «Краща розробка екскурсійного маршруту рідно краєм»;
- 29) «Спортивний рекорд»;
- 30) «Юні спортсмени».

У кожній з вищевказаних номінацій визначається 1 переможець.

2.3. Для участі в Конкурсі можуть бути рекомендовані діти та представники учнівської молоді віком від 7 до 17 років, що мають визначні досягнення та результативність у навчальній (переможці міських, обласних олімпіад, інтелектуальних конкурсів) та творчій діяльності (пишуть вірші, прозу, музичні твори, створюють образотворчі роботи, фільми, спектаклі, комп'ютерну графіку та анімацію, експериментальні твори, дитячі телепрограми, твори журналістики, традиційних народних промислів) та є переможцями міських, обласних та Всеукраїнських конкурсів із різних напрямків, обласних та Всеукраїнських змагань із різних видів спорту, туризму, краєзнавства, ведуть пошукову, дослідницьку роботу в галузях промисловості, сільського господарства, екології, біології тощо.

2.4. I-й етап Конкурсу оцінює журі, склад якого формується організаторами.

2.5. Склад організаційного комітету з підготовки та проведення щорічного міського Конкурсу погоджується виконавчим комітетом Марганецької міської ради, затверджується міською радою.

III. Подання для участі в Конкурсі.

3.1. Для участі в II-му етапі Конкурсу необхідно надати подання, яке можуть видавати позашкільні заклади різних профілів, загальноосвітні, музичні, спортивні, художні школи, гімназії, школи мистецтв

3.2. У поданні повинні бути такі документи:

- рекомендація закладу чи організації з чітким формулюванням, за яке

досягнення висувається кандидатура;

- анкетні дані претендента;
- 2 фотокартки претендента не менше 13x18;
- творча характеристика за підписом фахівця відповідного напрямку;
- творчі роботи (добірки поезії, прози, журналістики, музичні твори, експонати, науково-дослідницькі роботи тощо);
- копії нагород, оригінали або копії періодики (якщо вона була);
- відгуки на рекомендовані роботи.

3.3. Подання направляти за адресою: м. Марганець, вул. К. Лібкнехта, 13-А, управління освіти виконавчого комітету Марганецької міської ради, тел. 5-10-09, з обов'язковою поміткою номінації.

IV. Нагородження переможців конкурсу.

4.1. Переможців II-го етапу Конкурсу визначає міське журі.

4.2. Для переможців II-го етапу Конкурсу з 30 номінацій встановлюється одноразова премія, розмір якої визначає журі Конкурсу, або визначається цінний подарунок, згідно кошторисних призначень на поточний рік.

4.3. Переможцям II-го етапу Конкурсу присуджується звання «Лауреата премії «Обдаровані діти - надія Марганця», вручається диплом.

4.4. Журі заохочує цінними подарунками педагогів та тренерів, вихованці яких є переможцями II-го етапу Конкурсу.

4.5. У разі відсутності матеріалів на здобуття премії в одній із номінацій, журі залишає за собою право визначати двох лауреатів в іншій номінації.

4.6. Урочисте відзначення переможців Конкурсу проводиться щорічно до Міжнародного дня захисту дітей.

V. Фінансові витрати

5.1. Витрати, пов'язані з організацією, інформаційно-агітаційним оформленням, а також інші витрати при проведенні I-го етапу Конкурсу несуть заклади освіти.

5.2 Витрати, пов'язані з організацією, інформаційно-агітаційним оформленням, нагородженням переможців та їх педагогів, тренерів, а також інші витрати при проведенні II-го етапу Конкурсу несе відділ у справах сім'ї та молоді виконавчого комітету Марганецької міської ради.

5.3. Кошторис витрат на проведення II-го етапу Конкурсу затверджується міським головою за поданням начальника відділу у справах сім'ї та молоді виконавчого комітету Марганецької міської ради.

команда авіамоделістів, переможці Чемпіонату світу в Сербії 2012 рік

Література

1. Анджейчак А. Психолого-педагогічні умови формування творчої особистості дитини в освітньо-виховних закладах // Обдарована дитина. - 2000. - №5. - С.8-13.
2. Балл Г.О. Про визначальні характеристики здібностей і принципи їх врахування у навчально-виховній роботі // Психологія. - К.: Дніпро, 1992. - Вип.32.

3. Барко В., Панок В., Лазаревський С. Психолого-педагогічна діагностика творчого потенціалу особистості учня в навально-виховному процесі: Методичні рекомендації. - Тернопіль, 2000. - 85 с.
4. Барко В., Тютюнников А. Як визначити творчі здібності дитини? - К., 1991. - С.79.
5. Волобуєва Т.Б. Розвиток творчої компетентності школярів // Управління школою. - Харків, 2005. - 110 с.
6. Голуб Т. Виховуємо обдарованих дітей (Батьківський катехізис, або Закони розумно-організованого сімейного виховання школярів) // Завуч. - 2004. - №22. - С.47-53.
7. Інтелектуальні ігри в початковій школі // Упоряд. Ю.Є. Бардакова. - Х.: Вид. група "Основа", 2005. - 192 с.
8. Універсальні інтелектуальні ігри. Педагогічна академія пані Софії. // Упоряд. Ю.Є. Бардакова. - Х.: Вид. Група "Основа", 2005. - 32 с.
9. Серапулова Є. Виховання обдарованої дитини // Початкова школа. - 2000. - №2. - С.3-5.
10. Сігітов О. Навчання і виховання обдарованих дітей // Початкова школа. - 1993. - №10.
11. Теличко Н.В. Американський досвід роботи з обдарованими дітьми можна використати в Україні // Обдарована дитина. - 2005. - №10. - С.27-35.
12. Хохліна О. Методика формування загальних інтелектуальних здібностей дитини // Практична психологія і соціальна робота. - 2000. - №6. - С.23-25; №7. - С.31-35.
13. Чернишова Д. Організація роботи з обдарованими учнями // Обдарована дитина. - 2001. - №7. - С.4-7.

Відомості про автора методичної розробки

Автор розробки	Рахвалова Ірина Робертівна,
----------------	-----------------------------

Освіта	методист ЦНТТ м. Марганця
Педагогічний стаж	Базова вища 11 років
Напрям діяльності	Методична служба ЦНТТ
Відзначення	Грамота управління освіти виконкому Марганецької міської ради, Грамота головного управління освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації
Адреса	м. Марганець, 53407
Адреса навчального закладу	вул. Радянська, 76 кв. 45 т. 050 1728827 м. Марганець, 53407 вул.О.Кошового, 4 т.(05665) 5-25-63